

Aquest PDF correspon a la versió HTML disponible en l'adreça adjunta. Els textos enllaçats només funcionen en la versió HTML que, a més, pot contenir actualitzacions no incorporades en aquest PDF.

www.amnistiacatalunya.org/edu/pelis/dudh/cat/queimada.html

El cine i la Declaració Universal dels Drets Humans

Article 4

"Ningú no pot ser sotmès a esclavitud o servitud: l'esclavitud i el tràfic d'esclaus estan prohibits en totes les seves formes."

Article 4

Prohibició de l'esclavitud.

Queimada

Any: 1969.

Durada: 130'.

Direcció: Gillo Pontecorvo.

País: França.

Edat: A partir de 13 anys.

Argument: A mitjan segle XIX, un agent anglès arriba a Queimada, una colònia imaginària del Carib controlada per Portugal. La seva missió és alçar els esclaus negres contra els portuguesos i convèncer els propietaris de les plantacions de la conveniència d'unir-se a la revolta i beneficiar-se del comerç amb la Gran Bretanya. Uns anys més tard, torna un altre cop, contractat aquesta vegada per la companyia sucrera anglesa que llavors controla l'illa, per a esclafar la revolta dels antics esclaus, cansats de l'opressió a la qual es veuen sotmesos.

Suggeriments didàctics

Altres articles de la Declaració que es poden treballar: 1, 2, 3, 5, 17, 22, 23, 25, 26, 28.

Temes: Esclavitud, racisme colonialisme, drets econòmics i socials, pena de mort.

Elements de debat per a iniciar un cinefòrum:

- Qui envia William Walker a Queimada? Amb quin objectiu?
- Per què a l'illa de Queimada, situada a les Antilles, la població és negra?
- L'abolició de l'esclavitud és sinònim de llibertat i autonomia? Les corporacions multinacionals tenen altres formes d'esclavitzar les persones i les societats?

Altres reflexions que es poden tenir en compte:

- Al principi de la pel·lícula Walker tracta de convèncer els blancs reticents a la revolta exposant els avantatges econòmics mitjançant la comparació d'una banda entre una esposa i una prostituta i d'una altra entre un esclau i un obrer. Comentar la doble comparació tant des d'una perspectiva masculista com econòmica.
- Quin és l'origen del nom de l'illa?
- La primera mesura que promet aplicar Teddy Souza és l'abolició de l'esclavitud. A qui afavoreix més? Als blancs? Als negres? A tots dos?
- Per què José Dolores, després de la primera revolució, es veu incapaç de governar l'illa?
- Es pot establir algun paral·lelisme entre la pel·lícula i el procés que va conduir a la independència d'Haití? I amb els processos d'independència d'alguns països africans que es van produir més endavant?
- A la segona part de la pel·lícula, per què resulta tan difícil derrotar José Dolores? Quina comparació fa Walker entre un soldat i un home que lluita per un ideal?
- Per què hi ha negres que lluiten a favor dels blancs?
- Per què quan José Dolores és capturat Walker vol salvar-lo?

- Quines altres pel·lícules va rodar Gillo Pontecorvo? Quina era la seva ideologia política?
- La pel·lícula és una denúncia contra el passat colonial de Portugal i Anglaterra o contra el colonialisme en general? És una denúncia només sobre fets del passat o amb l'ànim, sobretot, de denunciar o alertar sobre el que passa avui dia?
- La pel·lícula és un bon exemple del procés que condueix a la supremacia del poder econòmic sobre el polític (sigui aquest democràtic o no). Sovint es defineix com una pel·lícula fidel a un plantejament marxista de la història. Què és el marxisme?
- Marlon Brando tenia una personalitat molt complexa. Es recorda molt la seva vida agitada i la seva qualitat extraordinària com a actor, però no tant el seu compromís com a activista social i la seva lluita contra la segregació racial (la seva participació a Queimada no va ser fruit de la casualitat, era un admirador de Pontecorvo i l'argument de la pel·lícula i la seva càrrega de denúncia lligaven perfectament amb les seves idees). Quins altres actors o directors han tingut compromisos públics amb la defensa dels drets humans?
- Inicialment, Queimada era Quemada, una colònia espanyola, però a causa de l'amenaça del govern espanyol (a través del ministre d'informació Fraga Iribarne) a la productora (Columbia Pictures), amb la prohibició de l'exhibició de les seves pel·lícules a Espanya, els espanyols de la pel·lícula es van convertir en portuguesos. És habitual aquesta influència de la política -i de les corporacions econòmiques- en el cinema i en l'art en general?
- Al marge de la seva faceta de denúncia social i política, és atractiva Queimada com a pel·lícula d'aventures? Esmentar altres pel·lícules d'aventures que al mateix temps continguin una càrrega social important.
- Escenes i frases per a comentar:

“Els negres són esclaus, naturalment” (el capità del vaixell que condueix Walker a l'illa, just al principi de la pel·lícula).

“Les meves idees ara se centren en com fer una cosa, no en per què la faig” (Walker quan torna a l'illa al cap de deu anys).

“José Dolores diu que és millor saber on es va i no saber com s'hi va abans que saber com s'hi va sense saber a on” (Jousiño a Walker).

“I tu, què fas aquí? Com és que no ets amb ells a la serra?” (Walker a un dels soldats negres).

“Jo crec que si no existís la Royal Sugar no hi hauria tampoc un José Dolores” (Teddy Souza al general de l'exèrcit de Queimada).

“Sap per què aquesta illa es diu Queimada? Perquè ja va ser incendiada. I per què? Perquè també llavors va ser l'únic mitjà de vèncer la resistència d'un poble, després de la qual cosa els portuguesos han pogut treure'n profit durant tres segles” (Walker al representant de la Royal Sugar).

“Anglaterra va fer d'ell un cap revolucionari, quan ja no li és útil el deixa a una banda i quan es rebel·la novament, en nom d'una idea anàloga a la que Anglaterra li va ensenyar, Anglaterra l'elimina” (Walker al cap de les forces angleses una vegada capturat José Dolores).

“Anglès, ho recordes? Vas dir que la civilització era dels blancs. Però quina civilització? I fins quan?” (José Dolores, abans de ser executat).

Suggeriments generals sobre aquest article de la Declaració:

(apartat “La Declaració Universal dels Drets Humans, suggeriments didàctics”)

[Article 4, contra l'esclavitud](#)

■ Fitxes didàctiques a [Cinema i educació](#) (enllaços a fitxes de diferents autors)

■ [Pel·lícules sobre l'esclavitud](#)